

Discussion générale (suite) : M. Yves Cruchten | Mme Martine Hansen (interventions de Mme Paulette Lenert, Ministre de la Santé et M. Yves Cruchten) | Mme Josée Lorsché | Mme Nathalie Oberweis (intervention de M. Fernand Kartheiser) | M. Marc Goergen | M. Fernand Kartheiser

Prise de position du Gouvernement : Mme Paulette Lenert, Ministre de la Santé | Mme Martine Hansen (parole après ministre)

Vote sur la motion de Mme Martine Hansen (rejetée)

Vote sur la motion de M. Yves Cruchten (adoptée)

Au banc du Gouvernement se trouvent : Mme Paulette Lenert, Vice-Premier Ministre ; M. Franz Fayot et Mme Yuriko Backes, Ministres.

(La séance publique est ouverte à 14.01 heures.)

1. Ouverture de la séance publique

M. Fernand Etgen, Président | Ech maachen d'Sitzung op.

Huet d'Regierung eng Kommunikatioun ze maachen?

Mme Yuriko Backes, Ministre des Finances | Nee, Här President.

2. 7998 – Projet de loi instaurant un régime d'aides dans le contexte du système d'échange de quotas d'émission de gaz à effet de serre pour la période 2021-2030

M. Fernand Etgen, Président | Op eisem Ordre du jour vun de Mëtteg steet de Projet de loi 7998 iwwert d'Hëllefsmesurë fir d'Käschte vun indirekten Ausstëss vun Zäregasen. D'Riedezäit ass nom Basismodell festgeluecht. An ech géif direkt d'Wuert un de Rapporteur vun dësem Projet de loi ginn, den honorablen Här Guy Arendt. Här Arendt, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission spéciale « Tripartite »

M. Guy Arendt (DP), rapporteur | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, de Projet de loi, deen ech Iech haut virstellen, huet als Zil, eng vun de Mesuren aus dem Solidaritéitspak ëmzesetzen, deen d'Regierung zesumme mat de Sozialpartner den 31. Mäerz vun dësem Joer ënnerschriwwen huet.

Et ass eng vun den Aiden, déi d'Betriben betrëfft an hinne soll hëllef, duerch déi aktuell schwierig Zäiten ze kommen. D'Zil ass et, besonnesch energieintensiven industriellen Entrepreneuren e Subsid ze gi fir ze verhënnere, datt si hir Produktioun a Länner delokaliséieren, an deenen d'Ëmweltoploer méi large sinn.

Wat fir Entreprisë sinn dann elo hei concernéiert?

Ma et sinn dat, wéi gesot, industriell Betriben, déi zum Beispill Aluminium, Stol oder Koffer produzéieren. Déi betreffen Sparten, déi a Fro kommen, sinn an enger Annex zum Gesetz bäigefüügt. Et wäerten hei am Land net vill Betriben eligibel si fir dës Hëllef. De Minister huet eis an der Kommissioun gesot, datt et ëm déi zéng Betriben wäerte sinn, déi d'Konditiounen erfëlle kéinten, fir dës Hëllef an Usproch ze huelen.

Mat dëser neier Hëllef wäerte mir och de Maximum ausschëdden, dee Bréissel eis erlaabt.

Et muss ee wëssen, datt mir schon am Kontext vum „système d'échange de quotas d'émission de gaz à effet de serre“ en Hëllefssystem haten, mee datt dësen Enn 2020 ausgelaf ass.

Den neie Regime wäert elo fir d'Period 2021 bis 2030 zielen. Et sinn awer e puer Ännerunge gemaach ginn am Verglach zu deem éischte Projet. Et muss een och wëssen, datt dësen Hëllefssystem och soll derzou bäidroen, d'Klimaziler, déi d'Europäesch Unieon sech ginn huet, ze erreechen. Duerfir mussen déi Entrepreneuren, déi dës Hëllef wëllen an Usproch huelen, nohalteng Engagementer huelen. Dat ass nei par rapport zu dem viregten Regime.

Si hunn de Choix, d'Entrepreneuren, tëschent dräi verschiddenen Engagementen. Entweder si setzen eng Mesur ëm, déi während dem obligatoreschen „audit énergétique“ identifizéiert gouf, oder si mussen, op ee Joer gekuckt, 30 % vun hirem Stromverbrauch aus erneierbaren Energie bezéien. Zum Schluss, eng lescht Option, déi se hunn, ass, 50 % vun deem Montant, dee se als Hëllef kréien, an en Dekarbonisatiounsprojet ze investéieren.

Niewebäi mussen awer och all d'Entrepreneuren en obligatoreschen Audit énergétique maachen, esou wéi et am Gesetz vum 5. August 1993 virgesinn ass. Komme se dësen Obligatiounen net no, mussen si d'Hëllef zréckginn.

D'Hëllef ass am Prinzip 75 % vun de Käschte vun den indirekten Emissiounen. Dës Käschte ginn duerch eng speziell Formel ausgerechent. Falls Betriben mat dëser Hëllef hir Käschte vun den indirekten Emissiounen net op 1,5 % vun hirem Valeur brute ajoutée erofgesat kréien, kënnen se och eng Majoratioun vun dëser Aide ufroen.

De Subsid gëtt am Prinzip nodréiglech bezuelt, dat heescht d'Joer nodeem d'Käschten entstane sinn. Dat heescht, wann een elo hëlt ... fir dës Joer wär et dann 2023. De Subsid gëtt nodréiglech ausbezahlt. Nei ass awer och, datt eng Avance vu 25 % vun der Hëllef ausbezahlt ka ginn.

Et ass schwéier ze soen, wivill dës Hëllef de Staat kaschte wäert, well d'CO₂-Bepräisung bis 2030 staark variéiere kann. Et goufen elo mol, en moyenne, 50 Milliounen d'Joer bis 2030 budgetiséiert, wat eng Gesamtveloppe vu 500 Milliounen ausmécht.

D'Gesetz ass applikabel vum 1. Januar 2021 un.

Déi betreffen Ministeren – Finanz an Economie – mussen des Weideren alljoers e Rapport un d'EU-Kommissioun iwwert de Suivi vun dësem Gesetz schécken. D'Europäesch Kommissioun huet an der Tëschenzäit och hire Feu vert gi fir dës Hëllef, soudatt mir dësen Text ouni Clause suspensive haut de Mëtteg stëmme kënnen.

Här President, Léif Kolleeginnen a Kolleegen, wat d'Avis vun de Beruffskummeren ugeet, krute mir just déi vun der Chambre des Salariés eran.

D'Chambre des Salariés ënnerstëtzt d'Affäre vun dëser neier Hëllef fir elektointensiv Entrepreneuren. Si fënnen d'Period, fir déi dës Hëllef gëllt, awer ze laang. Si ass och net d'accord domadder, datt d'Intensitéit vun der Hëllef iwwert déi ganz Period déi selwecht ass. Si hätt léiwer eng progressiv Reduktioun gehat, well dat an hiren Aen d'Entreprisë méi derzou incitéiert hätt, an eng energieetesche Effikasitéit ze investéieren. D'Chambre des Salariés ënnerstëtzt och d'Affäre vun den Engagementen, déi d'Entreprisë mussen huelen, fir dierfen an de Genoss vun den Hëllef ze kommen. Zum Schluss allerdéngs bedauert d'CSL nach, datt d'Hëllef net u sozial Konditiounen gekoppelt sinn.

Komme mer elo zum Avis vum Staatsrot. De Staatsrot huet e puer Opposition-formellen ausgeschwat, mee hien huet eis d'Liewen an deem Sënn vereinfacht, datt hien direkt Proposition-de-texte virgeschloen

huet. Esou hu mir keng Amendementen missen areeche a mir kënnen esou de Projet haut schon zum Vott presentéieren, ouni Zäit ze verléieren.

Wat d'Detailer vun deenen zwee Avisen ugeet, verweisen ech gären op mäi schrëftleche Rapport esouwéi déi jeeeweileg Avisen.

Dës gesot soen ech all deenen, déi un dësem Projet am Ministère, an der Chamber an an der Fraktioun matgeholfen hunn, Merci, an Iech och fir d'Nolauscheren. An zum Schluss wëll ech dann awer och den Accord vun der DP-Fraktioun zu dësem Text ginn.

Une voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci dem Här Rapporteur Guy Arendt.

An den éischten ageschriwwene Riedner ass den honorablen Här Marc Spautz. Här Spautz, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

M. Marc Spautz (CSV) | Merci, Här President. Och merci dem Rapporteur Guy Arendt fir deen exzellente mëndlechen a schrëftleche Bericht. En huet et ënnerstrach: Et ass just e Minimum u Betriben, deen hei zu Lëtzebuerg drënner fält. De Minister hat eis gesot, d'Unzuel vun den Entrepreneuren, déi heirop géifen zréckgräifen, géif sech op tëschent zéng an enger Dose bedroen. An deen Accord hei baséiert och op dem Tripartite-Accord vum 31. Mäerz 2022.

Eng Remark, déi ech mer awer erlabe wëll ze maachen: Mir hate mat verschiddene Betriben, déi kënnen dodrënner falen, Diskussiounen. Déi hunn eis awer drop opmierksam gemaach – an dat ass jo och eng Diskussioun, déi mir schon heibannen haten –, dass de Präis, wat d'Energie ugeet, net eréischt an d'Luucht gaangen ass duerch dee Krich, dee schreckleche Krich an der Ukrain, mee dass dat och schon d'lescht Joer ugefaangen huet, dass déi enorm Präisaugmentatiounen am Energiesektor festgestallt gi sinn. Et gëtt oft ëmmer nëmme gesot, et wär mam Amarsch vun de Russen an der Ukrain geschitt, mee och scho virdru ware Schwierigkeeten um Energie-marché do.

Fir de Rescht kënnen mir als CSV deem Projet eis Zoustëmmung ginn. A mir begrëssen och ausseruerdentlech, dass déi Avance ka gemaach gi vun deenen 25 %, wou och de Rapporteur drop higewisen huet, dass do d'Betriben d'Méiglechkeet hunn, scho virdrun eppes ze kréien, an net mussen waarde bis 2023, well do sinn a verschiddene Betriben Augmentatiounen derbäi, wou déi sech mussen iwwerleeën, ob se hei nach solle produzéieren oder net. An dofir hoffe mer, dass mat där Hëllef, déi do vum Staat kënnt, déi Produktioun hei zu Lëtzebuerg an domadder och fir de Marché de l'emploi erhale bleift.

Villmools merci, an d'CSV gëtt d'Zoustëmmung.

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Spautz. An ech ginn d'Wuert weider un den honorablen Här Yves Cruchten.

M. Yves Cruchten (LSAP) | Merci, Här President. Och ech géif gären ufänken, andeems ech dem Här

Arendt villmools Merci soe fir säi gudde schrëftlechen an och wierklech gudde mëndleche Rapport. Ech mengen, dat war ganz verständlech fir jiddwereen, deen och vläicht net esou an der Matière dran ass.

Mir hëllefen hei eigentlech eiser Industrie an et ass wichteg, dass mer dat maachen, dass mer hei zu Lëtzebuerg ..., dass mer där Industrie, déi mer hunn, hëllefen. A mir wëssen, dass se am Moment, wéi d'Bierger och, ënnert den héijen Energiepräisser leit. Duerfir war et och richtig, dass mer eppes gemaach hunn. Duerfir war et och richtig, dass „Brëssel“ – ënner Gänseféisercher – eis léisst Direkthëllef maachen.

Den Här Spautz huet et richtegerweis gesot, d'Energiepräisser sinn net eréischt de 24. Februar dëst Joer geklommen, mee déi sinn och schonn d'lescht Joer geklommen. A wann ech dat richtig liesen, da gëllt dat Gesetz hei jo réckwierkend schonn op den 1. Januar 2021, soudass ech mengen, dass deene Bedenken, déi Dir ausgedréckt hutt, eigentlech am Gesetz Rechnung gedroe gëtt.

Mir bleift just, nach eng Kéier dem Rapportier Merci ze soen an den Accord ze gi vun der LSAP zu deem awer wichtige Gesetz. Och wann et net Honnerten Entreprises betrëfft, et betrëfft net ganz klenger.

Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Här Cruchten. An da wier et un der honorabeler Madamm Josée Lorsché. Madamm Lorsché, Dir hutt d'Wuert.

Mme Josée Lorsché (déi gréng) | Merci, Här Président. Ech maachen et och kuerz, mee vun enger anerer Plaz aus.

Dir wësst, den Impakt vum Krich an der Ukrain op d'Energieversuergung an op hir Präisser ass mëttlerweil onëmstridden, nodeems sech natierlech och scho virdrun eng ganz Rei Problemer op deem Gebitt gestallt hunn.

An dowéinst dierft och dee gréisste Skeptiker a puncto erneierbar Energie mëttlerweil net méi drun zweifelen, dass mir der Ofhängegkeet vu fossilen Energien definitiv en Enn mussen setzen, emol onofhängeg vun de Klimaziler, déi mer mussen erreechen an och erreeche wëllen.

E wichtege, mee och ganz schwierigen Deel vun där Transitiooun muss am Industriesecteur stattfannen, och bei der Groussindustrie. Dëse Sektour mécht zu Lëtzebuerg zwar nëmme knapp 6 % vum PIB aus a spillt reng ekonomesch gesinn eigentlech eng marginal Roll am Verglach zu anere Secteuren. An awer, oder vläicht grad well d'Industrie e grouss Potenzial um Niveau vun der nohalteger Entwécklung huet, därfe mer eiser Meinung no dëse Sektour net fale loossen.

Ganz am Contraire: Mir mussen och d'Groussindustrie stäerken, allerdéngs ënner Konditiounen, déi vum Staat fixéiert ginn an déi d'Industrie um Wee an d'Transitiooun an an d'Klimaneutralitéit dann och ënnerstëtzen. Dat zielt net nëmme fir Lëtzebuerg, mee dat zielt och um internationalen Niveau.

Dir wësst et och: Mam Emissiounszertifikatenhandel ass dëse Kader am Joer 2005 op EU-Niveau scho gesat gi fir d'Groussindustrie. Richtig agesat stellt dëse System e wichtegt Instrument duer, fir d'Emissiounen vun de groussen Betriber ze reduzéieren.

Allerdéngs menge mir, dass sech hannert deem Instrument och e Risiko verstoppt – an dat ass och bewisen –: Et ass deen, dass europäesche Industrien natierlech net mat deenen Industrie mathale kënnen, déi ausserhalb vun der EU produzéieren an hir Produktioun dowéinst aus der EU auslagere, fir manner

strengen Ëmwelt- a Klimaschutzoplagen ze ënnerleien. Dee Moment ass natierlech weeder dem Klima nach de Salariéen nach der Ekonomie vum betrouffene Land gehollef.

Dowéinst ass dëse Projet de loi dann och ganz sënnavoll, well en eebe grad dës Entwécklung soll verhënnere, an dat méi speziell doduerch, dass d'Subventiounen eng Rei Nohaltegeeketskrittären enthalen an och Engagementer, déi vun de Betriber respektéiert musse ginn. Fir eis ass dat de richtige Wee.

E Risiko, dee sech awer dohannert verstoppt – an dofir sinn ech och op d'Pult komm, fir deen hei auszedrücken –, ass deen, dass dës Hëllefen eng relativ laang Zäitschinn ofdecken: Se reecht bis 2030, also bis zu deem Joer, wou d'CO₂-Emissiounen ëm 55 % reduzéiert musse ginn. Dat setzt natierlech viraus, dass och d'Industrie hir Klimaziler bis dohi muss erfëllen, andeems se hir Emissiounen bis 2030 praktesch halbéiert.

Deemno wéi séier dëse Prozess verleeft, muss an den nächste Joren also analyséiert ginn, ob d'Nohaltegeeketskrittären, déi net nëmme an deemem Projet de loi, mee och op aneren Eebenen definéiert ginn, fir d'Betriber ze ënnerstëtzen, net weider verstärkt musse ginn.

Ech denken awer och un den Nohaltegeeketscheck fir Betriber, deen an eisen Aen absolutt onëmgänglech ass, fir d'Produktioun vu virera méi klimafrëndlech an och méi energieeffizient ze gestalten. Jiddwerfalls muss alles drugesat ginn, fir dat grouss Nohaltegeeketspotenzial maximal auszuschöpfen, wat op villen Eebenen nach ëmmer am Industriesecteur läit.

Ech denken un d'Notzung vun Erneierbaren, awer net nëmme, och un d'Energieeffizienz, un d'Waasser- an d'Offallgestioun, den Transport vun industrielle Gidder an esou weider an esou fort.

Dir Dammen an Dir Hären, dëse Projet de loi dréit ganz kloer en Deel zu där Transitiooun bäi. En ännert awer net alles, mee e setzt op d'mannst e richtegt a wichtegt Zeechen. An dofir ginn ech och ganz gären den Accord vun der grénger Fraktioun, mat engem Merci un de Rapportier, deen dat ganz kompetent gemaach huet, den Här Bauler, dee grad net héiert, dass ech ëm Merci soen.

Plusieurs voix | Den Här Arendt.

Mme Josée Lorsché (déi gréng) | Den Här Arendt. Ech hat en net gesinn, pardon. Dir hat Iech verstoppt.

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools, Madamm Lorsché. An da wier et um honorabelen Här Fernand Kartheiser. Här Kartheiser, Dir hutt d'Wuert.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Jo, villmools merci, Här President. Ech wëilt och ufänken an dem Här Arendt e grouse Merci soen. Et ass e bëssen eng komplizéiert Matière gewiescht, a mat sengem übleche Geschéck huet en eis duerch dee Labyrinth do gefouert, op eng Manéier, dass mer alleguer verstinn, ëm wat et geet.

Trotz alle gudden Erklärungsversich mussen mer wëssen: Et ass e ganz schwéierfällegt Gesetz, et ass ganz bürokratesch. An déi Fro, déi mir eis och hei wëlle stellen, ass: Firwat mussen mer iwwerhaupt esou Moossnamen huelen?

An et ass, mengen ech, ganz, ganz wichteg, dass mer elo op eng aner Manéier iwwer Energiepolitik nodenken, wéi mer dat nach bis elo gemaach hunn. Well et sinn eigentlech zwou Haaptursachen, déi eis – eis an d'Industrie hei am Land – an déi ganz schwéier Situatioun féieren: Dat eent ass déi Manéier vun der Dekarboniséierung, vun der Energietransitiooun, wéi déi

hei ugepaakt gëtt, dat anert ass natierlech déi aktuell Situatioun an der Ukrain.

Et ass elo mat der Energietransitiooun ..., wéi gesot, do hu mer e Konsensus, wat d'Dekarboniséierung ugeet, awer warscheinlech net iwwert d'Methoden a wéi mer dat solle maachen.

Och d'Madamm Lorsché hat elo nach eng Kéier rappéléiert – merci dofir –, dass an hiren Aen déi alternativ Energie mussen ausgebaut ginn, dass déi Transitiooun muss virgoen.

Mir mussen hei wierklech ophale mat esou Legenden. Mir mussen wëssen, dass déi alternativ Energien am 1%ege Beräich vum Primärenergiebedarf vun eiser ganzer Gesellschaft leien. Méi couvréieren déi net! A wa mer keng Fossil hunn an, wéi vill Leit heibannen, och Nuklear net wëllen, da kann déi Rechnung net opgoen.

Dat heescht, fir eis ass et wichteg, dass mer eise Leit hei am Land an eiser Industrie zouverlässeg kënnen soen, dass se ëmmer genuch Stroum hunn, dass se zouverlässeg Stroum kréien ouni ze vill Schwankungen an dass se Stroum kréien, dee bëlleg genuch ass, fir géintwärt der auslännescher Konkurrenz kënnen ze bestoen. Ënnert deene Konditiounen kann een d'Energietransitiooun maachen, mee déi Konditiounen, déi ginn hei ni genannt. Et gëtt ëmmer gesot, „déi alternativ Energien“ – déi erfëllen déi Krittären net, op jidde Fall net eleng.

Dat Zweet ass de Rhythmus, an deem dat gemaach gëtt. Dee Rhythmus, dee muss deem Rechnung droen, wat eis Konkurrenz mécht, weltwäit. Wa mir an enger Vitess dekarboniséieren, déi déi aner net esou matmaachen, da bréngt mer eis Industrie an en terribel Kompetitivitéitsproblem par rapport zu den Haaptkonkurrenten an aneren Industrienatiounen.

Europa ass net den Nuebel vun der Welt a mir mussen kucken, wa mir hei op dee Wee ginn – wat mer kënnen maachen –, da mussen mer et awer op eng Manéier maachen, déi eis ekonomesch Leeschtungsfaegkeet rett.

Dat Drëtt, wat mer soen, dat ass, dass mer mussen kucken: Wéi effizient sinn déi Saachen alleguer? Souguer wa mer all déi Klimaziler, wéi se am Abléck festgeluecht sinn, géifen erfëlle bis 2050 – souguer wa mer se géifen erfëllen! –, gëtt et eminent Spezialiste fir Statistik, ech zitieren hei de Bjørn Lomborg, dee seet, dass den Effekt vun allen europäesche Moossname bis an d'Joer 2100 weltwäit grad dee wär, dass déi 1,5 Grad géife sechs Woche méi spët erreecht gi wéi soss. Dat muss ee sech virstellen, wat deen Effekt wär a wéi eng Käschtchen do dohannert stinn. Also mir mussen wierklech oppassen an ëmmer méi seriö iwwert déi ganz Energietransitioounen nodenken.

Dat anert natierlech, deen zweete grouse Facteur niewent där ekologescher Energietransitiooun mat all hire Risiken an hire Legenden, dat ass déi Situatioun ronderëm d'Ukrain. Hei ass direkt nom russeschen Amarsch, dem 24. Februar, hei an an allen anere westleche Länner déi Doktrinn adoptéiert ginn, dass mer missten en ekonomesche Krich féieren an dass direkt Sanktiounen géint Russland missten ageféiert ginn. Mir hunn do sechs Päck an der Europäescher Uniooun decidéiert, inklusiv Kuel- a Pétrolembargo. Mee wat hëlleft dat der Ukrain? Wat huet et bis elo gehollef? Strictelement näischt!

Et ass jo net esou, wéi wann, well mir e Pétrols- oder en Uelegembargo hei hätten, elo déi russesche Arméi sech do fluchtaarteg aus der Ukrain zrëckgezunn hätt. Dat ass absolutt net de Fall. Den Effekt ass null! En ass awer net null op eis Economie. En ass net null op d'Leit hei am Land. A mir kréien am Hierscht eng ganz schwéier Diskussioun – d'ADR huet och schonn

eng Interpellatioun ugefrot – fir ze kucken, wéi mer hei am Wanter da kënnen agéieren. Well déi Géigen-effekter vun de Sanktiounen, de Réckschlag vun eise Sanktiounen a vun de russesche Géigesanktiounen, déi sinn natierlech enorm.

An dofir musse mer och kucken, wat mer do maachen, fir eng Politik ze féieren, déi iergend e politesche Sënn ergëtt. Dat muss een da kucken, wat e kann erginn, awer datt et net eis hei an eng Situatioun bréngt, wou mer wierklech weeder ekonomesch nach sozial wëssen, wéi mer eis dréinen. Dofir wëlle mir dat am Hierscht am Fong diskutéieren a wou eis déi Politik elo hiféiert.

Ech wëll just soen, datt déi Verknappung vum Gas zu engem groussen Deel eis eegen Decisioun ass. Zum Beispill Nord Stream 2, fir déi net opzemaachen, dat ass eng westlech Decisioun. Mir hätte genuch Gas. Wat maache mer dann elo? Mir ginn an eng ganz Rei Länner ronderëm d'Welt, dorënner eng Partie Diktaturen, fir do ze kucken, datt mer Flësseggas kënnen akafen, deen zu engem enormen ekologeschen an ekonomesche Präis heihinner importéiert gëtt, ouni eis Besoine kënnen ofzedecken.

Ech gesinn e gewëssent Ramouere bei der CSV, mee d'CSV stoung hei nach virun e puer Wochen, ...

(Interruption)

... stoung hei virun e puer Wochen an huet gesot, si hätte gär den direkten an totalen Embargo op Ueleg, Kuel a Gas. Wa mer dat gemaach hätten ... Deemoools war d'Regierungskolitioun net d'accord, gottseidank, ausser der ADR. Dat ass zrëckgewise ginn. Mee d'CSV huet den direkten an totalen Embargo gefuerdert. Wou wäre mer haut drun, wann d'CSV-Politik do duerchgesat gi wär?

M. Claude Wiseler (CSV) | Ech hunn elo just gestaunt iwwer Är Ausso fir ze soen, ...

M. Fernand Kartheiser (ADR) | D'CSV huet domadder, Här Wiseler, d'CSV huet domadder gewisen, datt se a schwieerege Situatiounen net regierungsfäeg ass. Dat ass dat, wat Dir gewisen hutt!

(Brouhaha)

Mme Octavie Modert (CSV) | Dir hutt besser Relatiounen mat Russland, dat ass ganz kloer!

M. Fernand Etgen, Président | Här Kartheiser, erlaabt Der, datt den Här Wiseler Iech eng Fro stellt?

M. Fernand Kartheiser (ADR) | O jo. Jo, jo, ganz gär. Ganz gär.

M. Claude Wiseler (CSV) | Also, ech wollt mech just ...

(Brouhaha)

M. Fernand Etgen, Président | Den Här Wiseler huet d'Wuert.

M. Claude Wiseler (CSV) | Ech wunnere mech just iwwert déi Ausso, déi doranner besteet ze soen, mir hätte genuch Gas, wa mer Nord Stream 2 opgemaach hätten. Ech stelle just fest, datt an de leschten Deeg de Gas lues a lues zougedréit gëtt vu Moskau a vum Här Putin. Dat heescht, déi Ausso do ass erëm – wéi üblech, wéi all Är Aussoen, déi Der hei maacht – eng total Verdréiung, fir d'Stëmm vu Moskau hei erschéngen ze loossen. Dat ass dat Eenzezt, wat Dir maacht!

Plusieurs voix | Très bien!

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Also, wësst Der, Här Wiseler, Dir waart esou léif, mir eng Fro ze stellen. Dofir ginn ech Iech selbstverständlech eng Äntwert.

(Brouhaha)

Déi éischt Äntwert, déi ech Iech ginn, déi éischt Äntwert ass, datt Der wannechgelift, wann Der wëllt,

seriö iwwert d'Situatioun diskutéiert! An ech mengen, datt déi Diskussioun seriö soll geféiert ginn, well et sinn d'Leit, déi herno Problemer hunn. Dann haalt wannechgelift op mat Schwaarzweißmolerei. Ech si weeder d'Stëmm vu Moskau nach soss eppes. Ech sinn d'Stëmm vun de Lëtzebuerger, déi herno wëllen hëtzen am Wanter. Dat sinn ech.

An ech kucken, wat déi europäesch Politik bréngt, an ech kucken, wat déi Lëtzebuerger Politik bréngt. An da soen ech: Ma do ass e Problem! Well d'Iddi war jo, der Ukrain ze hëllefen. Mee wa mir Sanktiounen huelen, déi der Ukrain net hëllefen an eis an immens Schwierigkeete bréngen, wou ass dann déi politesch Plus-value vun Är Politik?

Da sot Der: „Russland dréit de Krunn zou.“ Ech setzen net zu Moskau. Ech kennen hir Politik net. Ech kennen awer eis Politik hei. An ech weess, datt eis Politik derzou geféiert huet, datt déi Entreprises, oder Länner, déi nach hätte kënnen Gas kréien, mee dofir hätte missen a Rubel bezuelen, dat refuséiert hunn. Dat ass hiert Recht. Mee dann ass natierlech och eng Konsequenz domat verbonnen.

Ech stelle fest, datt verschidden ...

(Interruption par M. Claude Wiseler)

Ech stelle fest, Här Wiseler ...

(Brouhaha)

Ech sinn amgaangen, Iech ze äntwerten. Ech stelle fest, Här Wiseler, datt anscheinend Problemer mat Turbinnen do sinn. Ech kann net beurteilen, ob dat wouer ass oder net. Mee et ass op jidde Fall dat, wat eis gesot gëtt, datt weinst Turbinneproblemer déi verschidde Liwwerungen net kéinte gemaach gi weinst de Sanktiounen. Ech weess net, ob et stëmmt oder net. Ech stellen dat fest.

Dat Drëtt ...

M. Claude Wiseler (CSV) | Dat ass och en plus nach béis naiv!

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Ech weess net, ob et naiv ass. Ech mengen net, datt dat esou naiv ass. Mee, wéi gesot, et ass egal. Virun allem muss ech Iech soen, wann elo Leit hignn eeben zum Fracking an esou weider an elo amerikanesche Gas kafen, massiv, zu engem enormen ekologeschen an ekonomesche Präis, deen eis Besoinen emol net ofdeckt, da froen ech mech: Wou ass d'Plus-value fir eis Ekologie? Wou sinn dann déi Klimaziler alleguer? Wat huet dat da fir en Effekt op déi Klimaziler 2030 an esou weider, wa mer elo Fracking maachen an LNG, Liquid Natural Gas, eriwwerbréngen? Doriwwer gëtt mol net geschwat.

(Interruption par la présidence)

Et ass eng falsch Politik, Här Wiseler. An et ass eng falsch Politik, déi, wann Dir um Rudder wiert, nach méi schlëmm wier.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Kartheiser.

M. Claude Wiseler (CSV) | Ech stelle fest, datt Dir der Meenung sidd, datt Europa soll weider dependant vum russesche Gas bleiwen. Dat ass dat, wat Der elo gesot hutt.

Une voix | Jo.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Ech soen Iech dat hei, ech soen Iech dat hei, Här Wiseler: Europa ass e Kontinent praktesch ouni eegen Energie, ...

(Brouhaha)

... praktesch ouni Energie. Dann hu mer e puer Méiglechkeeten.

(Interruption par M. Claude Wiseler)

Entweeder mir gi se do kafen, wou mer se kréien. Mee wann Dir léiwer a Saudiarabien an am Katar kaaft wéi zu Moskau, ...

Une voix | Net zu Moskau.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | ... da froen ech mech: Wou ass déi moralesch Dimensioun vun Är Politik?

Mme Octavie Modert (CSV) | Dat ass dach dat, wat déi Gréng an der Belsch an déi Gréng an Däitschland maachen.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Wann Der gläichzäitig ...

Mme Octavie Modert (CSV) | An dat huet hei kee gesot vun eis a vun eiser Säit!

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Wie schwätzt dann eigentlech elo? Wien huet dann d'Wuert?

Mme Octavie Modert (CSV) | Ma Är Riedezäit ass scho laang ofgelaft!

Une voix | Keen huet d'Wuert.

M. Fernand Etgen, Président | Ech hat am Fong gesot, datt Är Zäit eriwwer ass, an déi ass och eriwwer. An den Här Wiseler huet Iech keng Fro gestallt, Dir braucht him och elo net ze äntwerten.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Jo. Et war Fait personnel.

M. Fernand Etgen, Président | An ech ginn elo deem nächsten ageschriwwene Riedner d'Wuert, an dat ass déi honorabel Madamm Myriam Cechetti.

Une voix | Très bien!

Mme Myriam Cechetti (déi Lénk) | Merci, Här President. Här President, déi allermeeschte Gesetzer an der Chamber, déi Klima- an Energiepolitik betreffen, si fir eis keng einfach Gesetzer. Mir setzen oft tëscht de Still, well mir all Effort fir méi Klimaschutz an energetesch Transitioun ënnerstëtzen, dobäi awer och ëmmer oppassen, dass d'sozial Gerechtegkeet net verluer geet, dass net op Däiwele komm eraus privatiséiert gëtt an dass och tatsächlech d'Verschmutzer/ inne fir hir Verschmutzung bezuele mussen an dass dat net op d'Käschte vun der Allgemengheet geet.

Dëst Gesetz hei gehéiert awer net zu deene Gesetzer, wou et eis esou schwéierfält, well dëst Gesetz ass op ganzer Linn problematesch. Et féiert nämlech net nëmmen eng ëffentlech Aide iwwer zéng Joer an – am Kader vun der Tripartite gëtt eis dëse Projet de loi eigentlech ënnergejubelt, wat eng Schan ass, ouni wierklech eescht ze huelend Géigeleschtung! –, déi besonnesch fir grouss multinational Entreprisé geduecht ass, déi an de leschte Jore massiv Gewënner gescheffelt hunn a sech elo nach op bis zu 500 Milliounen Euro aus dem Staatsbudget freeë kënnen. Et ass net nëmmen eng knallhaart Ausnotzung vun enger Urgence bei den Energiepräisser, fir iwwert dat nächst Joerzénge fossill Energien indirekt subventionéiert ze kréien, et ass net nëmmen en Deni vun der Urgence beim Klimaschutz. Nee, et ass och nach den europäeschen Emissiounshandel ad absurdum gefouert! En Emissiounshandel, dee vun de Majoritéitsparteien heibannen awer als eng vun den droende Saile vun der Klimaschutzpolitik op europäeschem Niveau ugesi gëtt.

Mir als déi Lénk hunn den Emissiounshandel ëmmer kritiséiert. Iwwer Jore waren d'Präisser fir eng Tonn CO₂ esou déif, datt kee Betrib iergendeen Ureiz hat, fir a méi klimafrëndlech Prozesser ze investéieren. Ab 2012 huet d'EU-Kommissioun dunn op verschidden Aart a Weisen op den Handel agewierkt, mat der

Konsequenz, dass de Präis vun de Verschmutzungs-rechter eropgoung. Parallel dozou goufen awer du schonn Aiden ermöglicht, fir de Betriber ze hëllefen. Eigentlech huet dat eent dat anert annulléiert.

An eis Regierung huet dëst och schonn ab 2017 genotzt. Dëst huet gewisen, dass d'Kompetitivitéit vu grouse Betriber iwwert dem Klimaschutz steet, dass politesch an de Maart agegraff gëtt am Interessi vu grouse Multinationallen an hiren Aktionären. Ënnert dem Virwand vum sougenannte „carbon leakage“ gouf ugefaangen, grouse Multinationallen den CO₂-Ausstouss ze subventionéieren, an dat, obwuel déi meesch Etüden iwwer „carbon leakage“, déi bis haut gemaach goufen, soen, dass dee Phänomeen total iwwerdriwwer wier, jo deelweis guer net géif existéieren.

Deen esou vill vu liberaler a Wirtschaftssäit geluefte Lenkungsmechanismus vum Emissionshandel gëtt ëmmer dann ageschränkt, wa Wirtschaftsinteressen am Spill sinn. Den Effekt vum Emissionshandel verpufft domat. Dëst Gesetz mécht elo genee dat.

Dat ass eigentlech eng Katastroph, déi net nëmmen immens héich Ausgabe virgesäit, mee och nach iwwer zéng Joer lafe soll – firwat eigentlech? – an als Haupt-message domadder verbreet: ArcelorMittal a Co, Dir musst net dréngend a méi propper Produktioun investéieren, well mir hëllefen Iech esou oder esou!

Eng wichteg a rezent Entwécklung fält dobäi och hei ënnert den Dësch: Déi rezent zolidd Deierecht bei de Pollutiounsrechter kënn net opgrond vu politeschen Entscheedungen zustanen, mee opgrond vu Spekulationen. Fir dat ze wëssen, brauch een net wäit sichen ze goen, et steet zum Beispill an der „Financial Times“. Well am Fong misst de Präis pro Tonn CO₂ jo grad elo éischter falen, wou d'fossil Energie esou deier ass. Mee de Géigendeel ass de Fall, well Hedgefonds spekulativ Pollutiounsrechter vum Maart kafen an domadder de Präis kënschtlich héichhalen an der Hoffnung, dass d'Präisier weiderhin eropginn. Mat dësem Gesetz finanziert de Staat also net just indirekt den Zäregasausstouss vu grouse Multinationallen, mee och nach d'Finanzspekulation.

Här President, mir hu schonn oft erkläert, dass mir duerchaus agesinn, dass kleng a mëttel Betriber Hëllef brauchen, fir déi héich Energiekäschten ze packen. Den décksten Hëllefspak fléisst awer hei elo u Betriber, déi dës Hëllef net brauchen an hiren Aktionären all Joer defteg Dividenden ausbezuelen. Et sinn hei och Betriber derbäi, déi Plazen ofbauen, deelweis hiert eegent Personal an d'Prepensioun schécken, wat jo dann och erëm vun der Allgemengheet finanziert gëtt. Dofir bemängele mir och, dass hei keng sozial Géigeleeschtunge virgesi sinn. D'CSL hieft dat och an hirem Avis ervir.

Här President, mir stëmmen géint dëst Gesetz, well et klimapolitesch eng Katastroph ass, d'Verantwortung vu Betriber ewechhëlt, déi awer eng enorm héich Verantwortung fir d'Ärderwiermung droen, ekonomesch keng Weiche stellt a virun allem awer, well et vun enger politescher Orientéierungslosegkeet zeugt, vun engem Weider-esou-Maachen, Business-as-usual, wat eis alleguer ze denke sollt ginn. Et ass scho laang fënnf op zwielef, mee dat schéngt abso-lutt kee Mënsch ze interesséieren.

Merci fir d'Nolauschteren.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Madamm Cecchetti. An da wier et um honorablen Här Marc Goergen.

M. Marc Goergen (Piraten) | Merci, Här President. Et ass e ganz interessant Gesetz, well et een op där enger Säit derzou bréngt ze iwwerleeën, wéi een

an der Klimakris virgeet, een op där anerer Säit awer ganz kloer muss kucken, dass mer nach Leit hunn, déi hiert Geld hei an der Industrie zu Lëtzebuerg ver-déngen.

Mir hunn dës Woch eng Kéier iwwert de Belval geschwat, mir hu gëschter iwwert de Mindestloun geschwat, an dat fléisst fir eis alles mat an dës Iwwer-leeungen, fir, Stand elo, de Firmen ze hëllefen.

Et kann ee sécherlech iwwert d'Datumer diskutéieren, et kann een och driwwer diskutéieren, dass een hätt misse méi erneierbar Energien drasetzen. Dat hätt een an eisen Aen alles misse maachen, well d'Indus-trie muss erauskommen aus dem Pétrol.

Et muss ee souguer iwwerleeën – ech hunn dat jo schonn e puermol hei kritiséiert, ech hat do éischter mam Här Turmes schonn Diskussiounen –, dass och den Atom nach immens héich ass an den Industriele-tungen, wat de Stroum ubelaangt. Mir stinn nach ëmmer dozou, aus deem Atombündnis erauszeklammen. An dat sinn alles Punkten, déi een elo muss ugoen.

Et muss een op där anerer Säit awer och soen, dass mer de Betriber mussen e kloren Ureiz ginn, fir dass se an déi erneierbar Energien investéieren.

An ech sinn och der Meinung, dass Europa fäeg ass, dass mer kënnen autark liewen. Mir hunn am Norden d'Waasser an de Wand. Mir hunn am Süden d'Sonn. Et dierf een dat net op Lëtzebuerg begrenzen. Ech weess och, dass Lëtzebuerg seng Energie net eleng ka maachen. Wa mer awer en intelligente Stroumreseau hikiréien an deem ganzen Europa mat deene villfäl-tegste Regiounen, wou iwwerall Energie kann erstallt ginn, da kréie mer et hin, dass Europa energieneutral gëtt. An et ass dat, wou mer mussen hikommen. An et ass dat, woubäi mer de Betriber elo mussen hëllefen.

Ech hätt mir gewënscht, dësen Text wär nach e bësse méi restriktiv a se misste méi schnell maachen. Bon, et kritt een net ëmmer alles, wat ee sech wënscht. Et ass awer op d'mannst emol e bësse méi, wéi et am Moment ass, well am Moment mussen se näischt maachen.

Wa mer deen Text haut stëmmen, da mussen se op d'mannst op de Wee goen, fir eppes ze maachen. An dat ass jo zumindest scho mol e grouse Virdeel. Et kann net sinn ... an do widdersprieche ech der ADR, well et ass ganz kloer: Wa mir weiderhi Russland finanziéieren mat hirem Pétrol, da finanziéieren mer och hir Gewierer, hir Panzeren an alles, an da kënnen se d'Ukrain ugräifen!

Dir hutt virdrun hei gefrot, wat et bréngt, wa mir déi Embargoe maachen. Ma et bréngt ganz einfach, dass si herno keng Kugel méi hunn, fir Ukrainer ëmze-bréngen.

Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Goergen. An da freet den Här Yves Cruchten d'Wuert a kritt et och.

M. Yves Cruchten (LSAP) | Jo, merci, Här President. Ech wollt awer op dräi Saache reagéieren, déi hei gesot goufen. Hei gouf esou gemaach, wéi wann d'Sanktiounen géint Russland net géife wierken. Ech mengen, dass dat net wouer ass. Ech mengen, dass déi ganz gutt wierken. Dat gesäit ee schonn un der Reaktioun vu Moskau. A wat méi Zäit vergeet, wat déi Reaktiounen méi hefteg ginn. Do gesäit ee ganz gutt, dass déi Sanktiounen Moskau genau do treffen, wou se sollen treffen.

An ech muss Iech soen: Och onofhängeg dovunner, wéi gutt oder wéi schlecht se géife wierken, ech kéint dach net hei gemittelt an der Fotell sëtzen an noku-cken an näischt maachen, wann op anere Plazen an

Europa, op dësem Kontinent, eis Fräiheete mat vertei-degt ginn!

Plusieurs voix | Très bien!

M. Yves Cruchten (LSAP) | An da wollt ech nach soen: Et ass och eppes Richteges gesot ginn – Europa ass en energiearme Kontinent! Ech wëll awer soen: Ma jo, d'Sonn an de Wand, déi kenne keng Nationa-litéit, an duerrfir ass et jo wichteg, dass mer vill méi séier virukommen am Ausbau vun den erneierbaren Energien!

An dann eng lescht Saach, déi ech awer, mengen ech, hei net kann einfach esou am Raum stoe loosse: Hei gëtt vu Klimalegende geschwat. Ech mengen, de Waassermangel an Italien den Ament, d'Drèchent a Spuenien, d'Canicullen, dat si keng Klimalegenden! Dat si keng Legenden, mee do ass de Klimawandel haut scho batter Realitéit fir déi Leit. An duerrfir sollte mer dat net einfach esou pauschal ewechwëssen.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Cruchten. An dann huet d'Madamm Lorsché nach d'Wuert ge-frot.

Mme Josée Lorsché (déi gréng) | Merci, Här Presi-dent. Ech wëlt op eng Ausso vum Här Kartheiser reagéieren, deen et jo bekanntlech mat de Fakten net ëmmer esou eescht hëlt. Den Här Kartheiser huet gesot, dass déi erneierbar Energie zu Lëtzebuerg am eestellige Prozentberäich wier. Dat ass carrement falsch. Fakt ass, dass 64,3 % vum Stroum zu Lëtze-buerg aus erneierbaren Energië bestinn, dass 15,6 % vun deem Stroummix zu Lëtzebuerg produziéiert ginn an dass d'Verduebelung vun 2013 bis 2019 op deem Niveau mëttlerweil bewisen ass.

Et ass also net richtig, wat hei behaupt ginn ass. A mir sinn och der Meinung, dass deen Drock, deen haut op eis laascht, deen Drock, deen ausgeübt gëtt, dass mer méi séier musse weiderkommen, dass mer net wäit genuch sinn, doduerch ze erklären ass, dass et Parteien hei am Land gëtt, déi net un deem Strang zéien. An eis Ofhängegkeet vu Russland ass notament doduerch bedéngt, dass dee Prozess do permanent blockéiert gëtt. An dat mierkt een ëmmer erëm. An dat fanne mer äusserst bedauerlech.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Madamm Lorsché. Da freet den Här Kartheiser d'Wuert. Ech wëll awer drop opmierksam maachen, dass Der schonn duebel esou vill geschwat hutt, wéi Ären Temps de parole ass, dass Der just dierft dorop reagéieren, wou Der zitéiert gi sidd, fir Fait personnel.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Jo, merci, Här Presi-dent. Ech mengen, et ass nach ëmmer Usus am Parla-ment, wann een ernimmt gëtt, dass ee sech ka verdeedegen. Ech fannen dat och richtig esou. Ech soen Iech och Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Ech hunn dat och esou betount, Här Kartheiser.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Voilà. Da si mer eis komplett eens, Här President. Ech sinn Iech och dank-bar fir dee Reflex, dee gutt demokratesch ass.

Also, et ass mer hei virgeworf ginn, dat wär net rich-teg. Et ass einfach en Ënnerscheid tëschent engem Primärenergiebedarf vun enger Gesellschaft a Stroum. Dat sinn zwou verschidde Saachen. Mir si gär bereet als ADR, e Seminär fir eis gréng Kolleegen iwwer Energiefroen ze organiséieren. Et ass ni ze spéit, fir dat ze maachen. Mir maachen et gär. Ech invitéie-ren Iech heimat op e wëssenschaftleche Seminär

iwwer Energiefroen. Mir maachen deem extra fir Iech. Et geet duer, eis unzerrufen an ze soen, datt Der en huet. Mir organiséieren dat.

(Brouhaha)

Dat Zweet ass, dat Zweet ass: Dat mat der ...

(Brouhaha)

Et geet guer net drëm, an der Fotell ze setzen an nozekucken, wat an der Ukrain geschitt. Mir hunn direkt vun Ufank u gesot, datt mir gär e Waffestellstand hätten, datt mir dee wëlten negociéieren, datt mer eng Friddensléisung fir d'Ukrain géife sichen, aus dräi Grënn, hu mer gesot.

Dat Éischt ass, fir Mënscheliwien ze schounen. Mir hunn datt déi éischte Kéier hei gesot de 17. Mee, zënterhier sinn Dausende vu Leit gestuerwen an der Ukrain.

Dat Zweet ass, fir den Territoire esou wäit wéi méiglech ze preservéieren. Ech brauch Iech net ze soen, wéi d'Entwécklung an der Tëschenzäit ass, Dir wësst et esou gutt wéi mir.

An dat Drëtt ass, fir Escaladen also auszeschleissen, militärescher an anerer. Mir hunn am Abléck eng am Energieberäich. Hätte mir eis Politik geholl vun Ufank un, fir eng Verhandlungsléisung ze sichen an d'Leit ronderëm en Dësch ze setzen, am plaz nozekucken, wéi Leit do all Dag musse stierwe mat enger falscher Politik, déi dës Regierung bedreift an déi vun deene meeschte Parteien hei ënnerstëtzt gëtt, dann hätte mer Mënscheliwien geschount, mir wäeren an enger anerer Situatioun a mir bräichten net ze fäerten, datt d'Leit hei am Wanter net méi kënnen hëtzen.

Ech soen Iech Merci.

Une voix | Très bien!

(Brouhaha)

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Kartheiser.

D'Regierung huet d'Wuert, d'Madamm Finanzminister Yuriko Backes, nee, den Här Wirtschaftsminister Franz Fayot. Här Fayot, Dir hutt d'Wuert.

Prise de position du Gouvernement

M. Franz Fayot, Ministre de l'Économie | Merci, Här President. Léif Deputéiert, merci fir dee ganz liewegen Debat hei. Fir d'Éischt emol e Merci un de Guy Arendt fir säin exzellenten a ganz komplette Rapport, dee mir et dann och erlaabt, mech relativ kuerz ze faassen.

Et ass puermol gesot ginn: Dat Gesetz hei ass effektiv e ganz wichtegt Instrument fir eis Lëtzebuerger Industrie, mee et ass och e ganz wichtegt Instrument fir d'Energietransitioun. Et geet nachlecht hei an éischter Linn drëms, industriell Acteuren, déi Méikäschten u Stroum – u Stroum, net u Gas – duerch den ETS-System (ndlr: Emissions Trading System) hunn, an der EU ze behale fir ze verhënneren, dass se sech a Länner néierloossen, wou den CO₂-Ausstouss kee Präis huet, dee sougenannte Risk vu „carbon leakage“. Wa mer dat géife kréien, wär weeder eiser Émwelt nach dem Klima gehollef, awer och net eisem Mouvement zu där Transitioun hin, wou mer och d'Industrie gäre mathuelen.

Dat hei ass e Regimm, dee virun allem déi Secteure viséiert, déi enger staarker internationaler Konkurrenz ausgesetzt sinn an déi hire Produit méi einfach aus dem Ausland kéinten an d'EU importéieren. Mir schwätzen hei vu Secteuren, déi mer och zu Lëtzebuerg hunn, wéi Aluminium- a Stolindustrie. Well wa mer wëllen, wéi gesot, och déi ekologesche Transitioun an der Industrie hikréien, fäerdegbréngen, da musse mer fir d'Éischt Suerg droen, dass déi Betriber och hei bei eis am Land an och bei eis hei an Europa bleiwen. Dofir ass dee Regimm hei extreem wichteg.

Et ass och drop higewise ginn, dass fir d'Éischte Kéier hei och elo Nohaltegkeetsengagementer derbäi sinn, wat gutt ass. Och de System vun den Avancen ass wichteg an enger Zäit, wou déi Präisser ëmmer méi an d'Luucht ginn a wou och d'Liquiditéitsbesoin bei de Betriber also ëmmer méi wichteg ginn.

Ech géif och gär zu deene Kriticken, dass keng sozial Engagementer oder keng sozial Conditionnalitéiten hei dra sinn, an iwwerhaupt zu där Kritik, dass hei erëm eng Kéier Multinationale gehollef gëtt, soen, dass dat am Fong alles e bësse kuerz gräift. Mir hu virun net allze laanger Zäit, wann Der opgepasst hutt, och eng Stol-Tripartite gemaach mat ArcelorMittal, wou et, entre autres, och drëm geet, fir justement déi néideg Investissementer an eng méi nohalteg Stolproduktioun ze assuréieren.

Mir sinn als Standuert, als Land, u sech wierklech ideal situéiert, fir kënne grénge Stol ze produzéieren. Dat ass och erkannt gi vun ArcelorMittal a si hunn och am Kader vun där Stol-Tripartite do zougesot, fir déi néideg Investissementer ze maachen. Dat heescht, wann een elo heihinner kënn an da seet, dat wieren alles erëm eng Kéier déi béis Multinationallen, déi grouss Entreprises, déi mer hei géife privilegéieren, gräift dat alles e bëssen ze vill kuerz. A jo, et ass nun emol esou, dass et an der Reegel net déi kleng PME sinn, déi Stol produzéieren oder Aluminium. Dat si Schwéierindustrien, déi natierlech och e gewëssenen Invest mat sech bréngen, soudass dat, mengen ech, noutgedrongen och esou ass.

Et ass och esou, dass am Fong am Calcul vun där Hëllef e sougenannte „référentiel efficacité“ dran ass, soudass e Betrib u sech en Interessi huet, fir esou effikass wéi méiglech ze sinn an och, fir energieetesche esou effikass wéi méiglech ze schaffen. Dat ass wierklech dee Mechanismus, wéi mer d'Betriber wëlle mat an déi Transitioun do eranhuelen.

Dir musst wëssen, dass esou Dekarbonisatiounsprojeten net vun haut op muer geschéien. Dat si Projeten, déi iwwer laang Jore musse finanzéiert ginn an iwwer laang Joren en place gesat ginn, wou oft haut nach net d'Technologie disponibel ass, fir dat ze maachen, soudass mer e Regimm brauchen iwwer zéng Joer, fir deen Differentiel ze kompenséieren, en attendant, dass d'Industrie prett ass, fir déi néideg nei Technologien en place ze setzen, fir da wierklech och klimaneutral kënnen ze produzéieren.

Ech kann Iech just soen, dass mer am Wirtschaftsministère ganz vill Dekarboniséierungsprojeten erakréie vun Entreprises, déi dowéinst Aidë froen, fir méi effikass ze schaffen. Dat hu mer während der Covid-19-Pandemie gesinn, dat gesi mer och elo nach, soudass dat hei wierklech eng Mesure d'accompagnement ass, déi doranner ganz wichteg ass.

Als leschte Punkt géif ech och gäre betounen, dass dee System hei net aleng an isoléiert dierf gekuckt ginn, mee och par rapport zum sougenannte „carbon border adjustment mechanism“, deem och um euro-päeschen Niveau wäert en place gesat ginn.

De CBAM ass en Instrument, wat och als Haaptuleies huet, fir Fuites de carbone ze evitéieren an domadder den Industriebetriber hir Kompetitivitéit – deenen Industriebetriber, déi hei an Europa no deenen héchsten internationale Standarden an no deenen héchsten Oplagen, wat d'Emissiounen ugeet, produzéieren – ze garantéieren, fir dass déi kompetitiv bleiwe par rapport zum Ausland. Dat ass de CBAM. An de CBAM ass de Pendant zu deem Mechanismus. Et ass e Mechanismus, deem aktuell Stol, Eisen, Aluminium, Zement, Dünger an de Stroumsektor ofdeckt. Wéi gesot, hei besteet en direkte Lien zum ETS, well fir déi genannte Secteure ginn déi verfügbar gratis Allocatiounen

iwwer zéng Joer vun 2026 u progressiv erof, während de CBAM parallel agefouert gëtt an och eropgefuer gëtt.

Et geet beim CBAM drëms, CO₂-intensiv Importproduiten vun ausserhalb der EU ze taxéieren, fir, wéi gesot, en Equilibre tëschent der klimafreundlecher Produktioun an der EU an ausserhalb ze garantéieren.

Gläichzäiteg kann een, fir och OMC-konform (ndlr: Organisation mondiale du commerce) ze sinn, de Betriber keng duebel Ënnerstëtzung erlaben, firwat eeben déi gratis Allocatiounen dann och erfoginn.

Dat gesot, géif ech Iech awer trotzdem gäre soen, dass ech mech iwwert déi breet Zoustëmmung zu deem Gesetz freeën. Et ass, wéi gesot, e wichtegt Gesetz, fir eis Industrie ze begleeten op deem Wee vun der Energietransitioun an um Wee fir eng méi klimafreundlecher Produktioun. Dofir e grouse Merci.

Une voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci dem Här Wirtschaftsminister Franz Fayot. Parole après ministre fir den Här Marc Goergen.

M. Marc Goergen (Piraten) | Merci, Här President. Et ass éischter eng Fro. Mir gi jo elo déi Hëllef. An déi Hëllef, déi wäert jo och ArcelorMittal fir hir Energie kréien. Elo war awer gëschter an der Press ze liesen, an ech beruffe mech do op Presseartikelen, dass déi erëm a Russland géife liwweren.

A sech maache mer déi ganz Aktioun jo, fir dass mer Russland net méi ënnerstëtzen a fir dass déi Energie eeben hei aus Europa kënn, fir Russland eigentlech ze schueden. Hutt Dir vläicht schonn eng Positioun, Informatiounen, ob dann elo ArcelorMittal dohi liwwert? Well wa mir hinnen elo haut hei Hëllef stëmmen an dat Geld kënn herno indirekt och Russland zegutt, dann hu mer näischt geschafft.

Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Goergen. An ech ginn d'Wuert zrëck un den Här Wirtschaftsminister.

M. Franz Fayot, Ministre de l'Économie | Jo, also ech hu keng Informatiounen iwwer ArcelorMittal hir Intentionen, fir Stol a Russland ze liwweren. Bon, dofir kann ech mech dozou elo, à ce stade, net äusseren.

Ech mengen, et ass wichteg, dass d'Betriber, déi hei bei eis schaffen, sech och alleguete konform zu den EU-Sanktiounen verhalten. Ech ginn dervunner aus, dass dat och bei ArcelorMittal de Fall ass. Mee, wéi gesot, déi do Informatiounen hunn ech net an ech sinn och net am Secret des dieux vun ArcelorMittal hiren Intentionen.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Wirtschaftsminister. D'Diskussioun ass elo ofgeschloss.

Mir kommen elo zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 7998. Den Text steet am Document parlementaire 7998³.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 7998 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmen fänkt un. Mir kommen elo zu dem Vote par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

De Projet de loi ass mat 53 Jo-Stëmmen, 2 Nee-Stëmmen a 4 Abstentionen ugeholl.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp (par M. Jean-Marie Halsdorf), MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Léon Gloden, Jean-Marie Halsdorf, Mme Martine Hansen, MM. Max Hengel (par M. Laurent Mosar), Aly Kaes, Marc Lies, Georges Mischo, Mme Octavie Modert, M. Laurent Mosar, Mme Viviane Reding, MM. Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Serge Wilmes (par M. Marc Lies) et Michel Wolter ;

MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi, Fernand Etgen, Gusty Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff (par M. Gusty Graas), Claude Lamberty et Mme Lydia Polfer ;

Mme Simone Asselborn-Bintz, M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener, MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo (par M. Yves Cruchten), Mme Cécile Hemmen, M. Dan Kersch, Mme Lydia Mutsch et M. Carlo Weber ;

Mme Semiray Ahmedova (par Mme Josée Lorsché), M. François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary (par Mme Stéphanie Empain), M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché, M. Charles Margue et Mme Jessie Thill ;

MM. Sven Clement (par M. Marc Goergen) et Marc Goergen.

Ont voté non : Mmes Myriam Cecchetti et Nathalie Oberweis.

Se sont abstenus : MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup et Roy Reding.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Et ass also esou decidéiert.

3.7872 – Projet de loi portant modification de :

1° la loi modifiée du 19 décembre 2008 ayant pour objet la coopération interadministrative et judiciaire et le renforcement des moyens de l'Administration des contributions directes, de l'Administration de l'enregistrement et des domaines et de l'Administration des douanes et accises et portant modification de

– la loi modifiée du 12 février 1979 concernant la taxe sur la valeur ajoutée ;

– la loi générale des impôts (« Abgabenordnung ») ;

– la loi modifiée du 17 avril 1964 portant réorganisation de l'Administration des contributions directes ;

– la loi modifiée du 20 mars 1970 portant réorganisation de l'Administration de l'enregistrement et des domaines ;

– la loi modifiée du 27 novembre 1933 concernant le recouvrement des contributions directes et des cotisations d'assurance sociale ;

2° la loi modifiée du 27 décembre 1817 sur la perception du droit de succession ;

3° la loi modifiée du 7 août 1920 portant majoration des droits d'enregistrement, de timbre, de succession, etc.

Den nächste Punkt um Ordre du jour vun haut de Mëtten ass de Projet de loi 7872 iwwert d'Verbesserung vum Informationsaustausch tëscht den Administratiounen am Kader vun der Versteigerung. An ech géif direkt d'Wuert un de Rapporteur vum deem Projet de loi ginn, den honorabelen Här André Bauler. D'Riedezäit ass nom Basismodell festgeluecht. Här Bauler, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission des Finances et du Budget

M. André Bauler (DP), rapporteur | Ech maachen d'Pult nach erop. Voilà. Merci, Här President. Schwaarzaarbecht, an hirer schrooster Form, och als Mënschenhandel a modern Sklaverei bekannt, existéiert och bei eis. Dat ass inakzeptabel! Et kann

net sinn, dass et Persounen gëtt, déi hir Rechter op Sécherheet a Gesondheet verwiert kréien, fir dass gewësse Persounen, aner Persounen, Sue verdéngen oder spueren.

Jo, et gëtt och hei zu Lëtzebuerg Leit, déi weeder krankeverséichert sinn nach eng Ofsécherung am Alter, also eng Pensioon, hunn, an nawell gi si all Dag ënnert deels schwierige Konditiounen schaffen. Dobäi huet de Staat d'Responsabilitéit, fir géint esou Situatiounen virzegoen. Deelweis huet de Staat och d'Moyenen, fir eppes ze ënnerhuelen, awer just deelweis, dat, well déi verschidde Verwaltungen, Agencen a Servicer net ëmmer genuch zesummeschaffen. Wann de Centre commun vun der Sozialversécherung, d'ADEM, d'CSSF an den Enregistrement awer méi enk zesummeschaffen, da kënnen esou Mëssstänn méi dacks opgeléiert ginn.

De Wëllen ass och do, fir dat ze maachen. An deem Sënn gouf de 17. August zejoert e Gesetzesprojet iwwert déi interadministrativ Kooperatioun deposéiert. Fir Informatiounen auszetauschen, muss ee jo bekanntlech eng gesetzlech Basis hunn. Des Weidere muss et eng Balance tëscht dem initialen Zil souwéi dem Dateschutz ginn. Déi muss ee fannen.

Ech hu mer elo erlaabt, direkt déi kriddelegst Thematik unzeschwätzen. De Gesetzesprojet huet awer iwwert d'Schwaarzaarbecht eraus e vill méi breeden Usproch, fir géint Bedruch, notament Steierbedruch a Steierhannerzéiung, virzegoen.

Et ass also e wichtege Projet, well d'Ëmverdeelung, och iwwert de Wee vun der Besteuerung, e grondleeënde Piller vum moderne Sozialstaat ass. D'Chamber hat schonn 2008 e Gesetz zu dëser Problematik gestëmmt. Heimadder soll dann den Uwendungsberäich vum deem éischte Gesetz erweidert ginn.

Ech kann elo, dat verstitt Der, net op all eenzel Dispositioun aus deem Gesetzesprojet agoen. Mee ech probéieren hei, déi grondleeënd Informationsfluxen ze beschreiwen.

De Centre commun vun der Sozialversécherung deelt der AED, also op Lëtzebuergesch salopp geschwat dem Enregistrement, der Administration de l'enregistrement, des domaines et de la TVA – wat dacks vergiess gëtt – mat, wéi vill Salarié pro Betrib schaffen a wéi grouss d'Masse salariale ass.

Bei den Independanten, de selbststänneg schaffende Leit, ginn d'Kontaktdonnéen dann iwwermëttelt. Well just d'Zuel u Leit kommunizéiert gëtt, ass dat eng zimmlech wierksam, effikass Aart a Weis, fir an enger éischer Etapp eng Kontroll ze maachen, ouni dann den Enregistrement direkt all d'Informatiounen kritt. Hei soll also verständlecherweis e Gläichgewicht tëscht Effikassitéit an Dateschutz ugestriift ginn.

D'Beamte vum Transportministère iwwermëttelen d'Donnéen iwwert d'Immatrikulatioun an den Enregistrement, fir datt si d'TVA, déi pro Gefier bezuelt gëtt, iwwerpräiwe kënnen. D'AED kritt och en direkten Accès op de Regëster vum de Betriber.

D'ADEM an d'AED, also den Enregistrement, tausche géigesäitig Informatiounen iwwert d'Schwaarzaarbecht vu REVIS-bezéiende Persounen aus, souwéi awer och iwwert de Bedruch op der TVA.

D'CSSF gëtt, op Ufro, Informatiounen an Dokumenter un den Enregistrement, fir d'Bezuele vum der TVA an der Taxe d'abonnement – Gesondheet, Här President – ze iwwerpräiwen.

M. Fernand Etgen, Président | Merci villmools.

M. André Bauler (DP), rapporteur | Wann d'CSSF Dokumenter vum enger auslännescher Autoritéit krut, da muss dës och am Virus mam Echange d'accord sinn.

Vu datt d'CSSF an den Enregistrement dem Steiergeheimnis ënnerleien, also deem verflucht sinn, bleiwen d'Donnéen natierlech zu all Moment geschützt. Den Enregistrement dierf bei anere Verwaltungen Informatiounen ufroen, wann et ëm Domäne geet.

D'Auteure vum Projet erënnere drun, datt dës Reegele konform zum Reglement iwwert den Dateschutz, dem Dateschutzreglement, sinn. Aus engem Avis vum 30. Mäerz 2018 geet ervir, datt d'Donnéen am ëffentlechen Dëngscht behandelt dierfe ginn, wann dat néideg ass, fir enger reng gesetzlecher Aufgab nozekommen.

Mat deem Gesetzesprojet ginn dann nach zwou weider Ännerunge proposéiert:

Éischtens gëtt den Delai betreffend d'Recouvrements-rechter vum Staat bei der Ierfschaftssteuer no uewen ugepasst. Den Delai soll op zwéi Joer erhéicht ginn, well ee Joer bei gewëssene méi komplexe Successiounen, also Ierfschaften, net duergeet.

Zweetens gëtt den Artikel 17 am geännerte Gesetz vum 7. August 1920 iwwert d'Erhéijung vum den Enregistrements-, Timber- an Ierfschaftsfrais an esou weider gestrach, fir enger Opfuerderung vum der Europäescher Kommissioun nozekommen.

Dat wieren dann d'Erklärungen iwwert den Inhalt vum deem Gesetzesprojet.

Elo nach ganz kuerz zu den Avisen. Mir kruten Aise vum Staatsrot, der Handelskummer, der Chambre des Salariés, der Staatsbeamtekummer an der Dateschutzkommissioun.

De Staatsrot huet a sengem initialen Avis vum Februar eng formell Oppositioun ausgeschwat. De Staatsrot huet sech dru gestéiert, datt de genauen Zweck, deen den Austausch vum Donnéen tëschent der ADEM an dem Enregistrement begrënn, feelt. D'Kommissioun ass dëser Opfuerderung vum Conseil d'État nokomm.

Doriwwer eraus huet de Staatsrot e puer kleng Ännerungen a Präzisiounen gefrot fir sécherzegoen, datt d'Zil vum deem Gesetzesprojet och erreecht gëtt.

D'Chambre de Commerce huet hirersäits an hirem Avis vum September zejoert d'Zil vum Projet grondsätzlich begreist. Si freet sech iwwert de Projet, deen awer hirer Meenung no net wäit genuch geet. Den Informations- an Datenaustausch muss net just, hirer Meenung no, am administrative Beräich verstärkt ginn, mee och tëschent der Verwaltung an dem Steierzueler.

An deem Sënn ënnersträicht och d'Chambre de Commerce d'Noutwendegkeet vum enger digitaler Plattform, déi et dem Steierzueler erméigleche géif, esou vill administrativ Verflüchtungen wéi machbar online ofzewéckelen oder ofwéckelen ze kënnen.

Des Weidere schléit d'Chambre de Commerce eng digital Léisung vir, déi et dem Steierzueler zu all Moment erlaabt, eng consolidéiert Iwwersiicht iwwer all seng Steierscholden ze kréien an déi dann och nozekucken.

D'Staatsbeamtekummer huet an hirem kuerzen Avis vum 7. Oktober zejoert de Projet begreist.

D'Chambre des Salariés huet an hirem Avis, och vum Oktober zejoert, dem Gesetzesprojet zougestëmmt. D'Chambre des Salariés ënnersträicht d'Wichtigkeet vum Dateschutz a besteet op engem sécheren, gesetzlech gereegelten a virun allem transparenten Ëmgang mat de perséinlechen Donnéen. D'Chambre des Salariés fuerdert ausserdem, datt d'Leit et solle gewuer ginn, am Fall wou hir perséinlech Date benotzt oder verschafft ginn. Si wëllen och, datt d'Steierstatistiken an anonymiséierter Form verëffentlecht ginn.